

"Kısaca ifade etmek gerekirse "Büyük Güç" dünya ülkelerinde "wikileaks" adını verdiğimiz post modern bir teknikle toplu bir hizaya sokma işlemi başlatmış bulunmaktadır."

Ozellikle ABD Ankara Büyükelçiliği ve ABD İstanbul Başkonsolosluğu'na gönderildiği söylenen belgeler açıklanmıştır. Büyükelçiliklerin çeşitli seviyelerdeki görevlileri bu tür yazıları kendi kanaatleri doğrultusunda yazarlar. Kaldı ki esas vazifeleri de budur. Açıklanan belgelerin birçoğunun elçilikler tarafından gönderilebilecek özellikle kriptolar olduğu da rahatlıkla kabul edilebilir. Zira Sayın Başbakanımız ile ilgili bazı uç örnekler hariç, Türkiye ilgili açıklanan belgelerdeki konuların birçoğu ülkemizdeki her kahve köşesindeki siyaset konuşmalarının ana konular arasında sakız gibi çiğnenen konulardır.

Şimdilik uzak bir ihtimalmiş gibi görünmekle beraber mevcut ABD hükümetini güç durumda bırakmak için örgütlenmiş Amerikalı muhalif bir gurubun sistematik olarak sızdırdığı belgeler de olabilir izlenimi de verilmiştir. Elçilikler tarafından gönderilen bu kriptolar arasına, malum istihbarat teşkilatları tarafından, bir hedefe yönelik olarak çeşitli süzgeçlerden geçirilip sonradan eklenmiş ve özellikle açıklanmış belgeler de olabilir gibi gözükmemektedir. Ancak bütün bu ihtimaller rağmen görünen işaretler bu belgelerin ABD'yi de, ABD'deki muhalefeti de idare edenlerin arka odalarından çıktığı izlenimi vermektedir. Bu arada ABD'nin Irak ve Afganistan ayaklarına da iki kurşun sıkılarak ilgili diğer ülkelerden ABD'ye olması muhtemel tepkiler

en minimum seviyeye düşürülmüştür. Dikkat çeken bir diğer husus da önemli konularda bilgi kaynağı kişilerin "xxxx" şeklinde ifade edilmiş olmasıdır. Türkiye ile ilgili belgelerin yanı sıra çift kontrol için inceleyebildiğimiz kadariyle İsrail, Azerbaycan ve İran ABD elçilikleri çıkışlı Türkiye ile ilgili belgelerde de bilgi veren kaynak isimler özellikle gizlenmiştir. Hatta bazı bölümler karartılmıştır. Wikileaks bağımsız bir kaynak ise ve bu işleri dünya insanlığının hayrı için(!) yapıyorsa böyle bir işleme neden gerek duymaktadır? Kısaca ifade etmek gerekirse "Büyük Güç" Dünya ülkelerinde "wikileaks" adını verdiğimiz post modern bir teknikle toplu bir hizaya sokma işlemi başlatmış bulunmaktadır.

WIKILEAKS TÜRKİYE BELGELERİ GERÇEKTE NE SÖYLÜYÜR?

ABA ALTINDAN SOPA GÖSTERDİLER

Prof. Dr. Doğan Aydal, dünyanın gündemi haline gelen Wikileaks belgeleri için, "Büyük çoğunlukla herkesin bildiği şeyi söylüyor. Türkiye penceresinden bakarsak, 'özetle kaşınması gereken' ne kadar konu varsa hepsi topluca kaşınmıştır" dedi

Kısaca ifade etmek gerekirse "Büyük Güç" Dünya ülkelerinde "wikileaks" adını verdiğimiz post modern bir teknikle toplu bir hizaya sokma işlemi başlatmış bulunmaktadır" diyen Ankara Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Doğan Aydal ile geçen hafta "Kyoto Protokol'ü Keşke imzalanmasaydı"yı konuşmuştu.

Bu hafta da söyleşimize Wikileaks belgeleri ve enerji konusu ile devam ediyoruz. Keyifle okunması dileğiyle...

Wikileaks'de Türkiye ile ilgili olarak açıklanan belgelerin ana konuları nelerdir?

Açıklanan belgelerin tamamının 7500 civarında olduğu ve bunlardan yaklaşık yüzde üçlük bir bölümünün, 274 tanesinin açıklandığı malumunuzdur. Mantıklı olarak düşünüldüğünde bu belgeler çok özel hazırlanmış bir programın parçası olmaması olsaydı, açıklanan bu ilk belgelerin çok seçili olmaması ve/veya bir tarih sırası takip etmesi beklenirdi. Ancak belgelere tepeden bakıldığında açıklanan belgelerin hiç de tesadüfen açıklanmadığını, belli konular seçilerek özel çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

Türkiye özelinde ise açıklanan ana konular ülke içindeki kavga ve yakın komşularımız ile olan anlaşmazlıkların arttırma üzerine programlanmıştır. Açıklanan belgelerden yedi gurubu, beş komşumuz ile mütefiklerimiz (AB, ABD) ve yedi gurubu da yurtdışı konularımız üzerine olmak üzere toplam on dört ana konu başlığı altında toplanmıştır. Ermenistan'dan başlayarak Azerbaycan, İran, Irak ve Suriye ile ilgili kriptoların sistematik olarak açıklanması tesadüf değildir. Sayın Başbakan ve Sayın Cumhurbaşkanımızın örtülü rekabetleri(?), AK parti iç dengeleri ve kaç parça'ya bölünebileceği, Başbakanımız ile cemaatlerin zayıflayan ilişkileri, Türk-Kürt asıllı milletvekilleri, iktidar-ordu-yargı ilişkileri, milliyetçiliğin yükseldiği iddiaları, yolsuzluk ve başörtüsü, ülkemiz için tartışmaya açılan konular başlıklardır. Özetle kaşınması gereken ne kadar konu varsa topluca kaşınmıştır.

Sizin özellikle dikkatini çeken konular nelerdir?

Ben özellikle komşularımız ile ilgili olan kriptolardan enerjiyle ilişkili olanlar defalarca okuyarak satır aralarında belirtilenleri gömmeye ve dolaylı söylenenleri yorumlamaya çalıştım.

Kriptolarda Türk Dışişleri Bakanlığının Müsteşarı Feridun Sınırlıoğlu'nun Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Aliyev'in gaz anlaşmasıyla ilgili olarak Türkiye'ye güvenmediğini belirten cümlelerinin varlığından söz edilmektedir. Bu konuyu açar mısınız?

ABD Ankara Büyükelçiliği çıkışlı olduğu belirtilen 25 Şubat 2010 tarihli 10ANKARA302 kodlu kriptoda Sayın Dışişleri Müsteşarımızın 18 Şubat 2010'da Müsteşar William Burns ile yaptığı konuşmada böyle bir konuşmanın geçtiği söylenmektedir. Ama isterseniz böyle bir ifade olmadan da sayın Aliyev'in sadece gaz konusunda değil daha birçok konuda bize niye güvenemeyeceğine yakından bir bakalım. Azerbaycan'ın kendi toprağı olan Nahçıvan ile fiziki herhangi bir bağı yoktur. Ruslar, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesine sistematik olarak Ermenileri yerleştirmişler, Ermeni nüfusu yeterli çoğun-

luğa ulaşınca da para ve silah yardımı yaparak Azerilere saldırmasını sağlamışlardır. Şimdi Karabağ'da savundukları tez ise mademki biz bu topraklarda çoğunluğuz, buralar bizim olsun şeklindedir. Sadece Dağlık Karabağ değil, Azerbaycan topraklarının yüzde 16'lık bir kısmı da halen Ermenistan'ın işgali altındadır. Ermeniler, Dağlık Karabağ bölgesini Ermenistan'a bağlayan Laçın koridorunu da ellerinde tutmak istemektedirler. Bu kazara gerçekleşirse, "Oy Laçın Laçın" diye söylediğimiz Azeri şarkısı, bundan sonraki her söyleyişimizde, bıçak gibi saplanacaktır yüreklerimize. Bu problemin dışında Ermenistan'ın içinde iki küçük bölge Azerbaycan'a ait iken, Azerbaycan içinde bulunan küçük bir bölge de Ermenistan toprağıdır. Tipik Rus taktiği işte! Azerbaycan bütün bu derter ile uğraşırken Dağlık Karabağ'daki savaş esnasında insan kuruma amaçlı Türkiye'den istenen dört helikopterin gönderilmemesini Azerbaycanlı kardeşlerimizin unutmamasını ve bize güvenmesini nasıl bekleriz?

Nabucco projelerini imzalarken gaz vereceği söylenen Azerbaycan masada niye yoktu diye düşünenimiz oldu mu acaba?

Nabucco projesi çerçevesinde Azerbaycan'dan gaz alma planları yaparken bazı sıkıntılar çıkması üzerine hemen İran Pars bölgesinde gaz getirme projeleri yapmaya başlamadık mı? Başbakanımız ve Enerji Bakanımız hemen İran'a Pars bölgesi için gitmediler mi? Yıllar önce BOTAS tarafından hazırlanan Pars bölgesi-Erzurum boru hattı projesi yeni yapılmış gibi sayın Başbakanımızın önüne konmadı mı? Azerbaycan'ın dostane ilişkiler içinde olmadığı İran'a yönelmemiz acaba Azerbaycan tarafından nasıl karşılanmıştır hiç düşünen oldu mu? Sonra da kalkıp Sayın İlhan Aliyev bize niye küskün diye araştırıp duruyoruz. Değişken Ermenistan politikalarını sebebiyle ilişkilerimizin bıçak sırtında olduğu bir dönemde böyle kısa hesaplı bir politikanın Azerbaycan'ı incitmesi normal değil midir? Bu durumda Ankara'da bulunan ABD elçisinin bunları görüp bildirmemesi mümkün müdür? Ekilen kötü tohumlar meyve vermektedir!

Azerbaycan-İran ilişkileri ne durumdadır?

Güney Azerbaycan'ın İran toprakları içinde olması, acaba bir gün iki dost ülkenin arasını açar mı diye yüreklerimizi ağzımıza getirmektedir. Bu bölgede Azerbaycan'ın güçlenmesini istemeyen İran'ın, Azeri-Ermeni savaşları boyunca Ermenistan yanında tavır koyması ve bugün de Ermenistan ile iyi ilişkiler içinde olması, tarihin ve mevcut siyasi şartların garip bir cilvesidir. Ne yapalım? Bunun için İran'a kızabilir miyiz? Geçmişte atılan kötü tohumlar maalesef bu bölgede de ateşlenmeye hazır fitil gibi durmaktadır.

Kriptolarda İran ile ilişkilerimiz üzerine de bazı bilgilerin varlığından söz edilmektedir. Bu konuyu açıklar mısınız?

Kriptolarda açıklananlar doğru ise Dışişleri Müsteşarımız İran'dan gelecek ikinci boru hattına karşı olduğunu da ifade etmektedir. Siz İran yetkilisi olsanız Türkiye Başbakanı ve Enerji Bakanı Pars bölgesinden gaz taşımak için hazırlanmış boru hattı projesi ile ülkenize gelse ama aynı ülkenin Dışişleri Müsteşarının böyle bir beyanda bulunduğunu okusanız ne düşünürsünüz? İşte hedef budur. Türkiye ile komşusu İran arasına bir nifak tohumu daha ekilmiştir.

4 Aralık 2009 tarih ve 09İSTANBUL440 kodlu kriptosunda oldukça uzun ve detaylı denilebilecek bilgiler bulunmaktadır. Bilgilerin özü İran, Türkiye ilişkilerinin ABD'nin, AB'nin ve İsrail'in işine yaramayacak birçok unsur ile dolu olduğu ana fikrini taşımaktadır.

Türkiye'nin İran'daki mevcut rejimden çok rahatsız olmadığı da işlenen konular arasındadır. Kriptodaki yazılarda "ABD hükümeti gibi Türkiye de İran rejimi içinde birçok fraksiyon olduğunu kabul ediyor. Abdullah Gül'ün Interpol'ün Kırız Bülten'le aradığı Rafsanjani yanlısı Muhsin Reza'yi, Erdoğan dahil Türk yetkililerin ise Medis Başkanı Ali Laricani ile görüşmesi de buna işaret ediyor. Bu durum Türkiye'nin İran'ın en güçlü liderinin kim olacağı konusunda bahislerini bölmeye karar verdiğini de gösteriyor" gibi cümleler eklenmiştir. Bu yazıyla Türkiye hakkında akıllarında daima bir soru işareti bulunan İran yetkililerinin kafalarının bir kez daha karıştırılması hedeflenmektedir. Alın size bir nifak tohumu daha.

Wikileaks belgelerinde Türkiye ve İran arasında silah ticareti ile ilgili çarpıcı iddialar da bulunduğu söylenmektedir.

Evet, <http://cablegate.wikileaks.org/cable/2010/02/10STATE15856.html> adresinde bulunan 29.10.2010 tarihli belgede (ABD Elçilik çıkış tarihi ve kodu belli değildir-eklenmiş belge izlenimi vermektedir)Türkiye-İran arasında çeşitli silah alış satışları olduğu, bu silahların El Kaide'ye, Hamas ve Taliban gibi örgütlere gitme tehlikesinin bulunduğu belirtilmektedir. Türkiye'nin İran'dan plastik patlayıcı ve "nitrocellulose" ithal etmek için pazarlık yaptığı, Türkiye'nin de çeşitli çaplarda bomba atarları İran'a satacağından söz etmekte ve firma isimleri verilmektedir. Bu bomba atarların ABD menşeli olabileceği şüpheleri de belirtilmektedir. Aynı belgede bu bomba atarların ABD menşeli olduğu belirlendiğinde Türkiye'nin zarar göreceğini belirten tehdit cümleleri de kibarca belirtilmektedir.

İran'ın nükleer teknoloji geliştirilmesi ve Türkiye'nin arabuluculuk rolü ile ilgili belgeler var mı?

Bu konuda ABD İstanbul Başkonsoloslu-

ğunun 4 Aralık 2009 tarihli ve 09İSTANBUL440 kodlu kriptoda "Türkiye'nin İran ile ilgili bir politika izlemeyi tercih ettiği ve İran'ın karar alma mekanizmaları üzerinde çok etkili olmadığı ifade edilmektedir (tahrik kokuyor).

Ancak aynı kriptoda Türkiye'nin İran'a karşı BM Güvenlik Konseyi ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nda alınacak ağır yaptırım kararları konusunda kilit bir rol oynayabileceği ve oynaması gerektiği ifade edilmektedir (gelecek iktidara yol gösteriyorlar).

Irak ile ilgili konuların hedefi nelerdir?

Mevcut kriptoların bütününden çıkarılan sonuç ABD ve AB'nin Irak'tan alınacak petrol ve gazın nakil emniyetiyle ilgilidir. Özellikle Kuzey Irak'daki Chemcema ve Khor_mor bölgesinden Nabucco boru hattına bağlanması planlanan gaz boru hattı ile ilgili endişelerdir. ABD Ankara Büyükelçiliği çıkışlı 25 Şubat 2010 tarihli ve 10ANKARA302 kodlu belgede Dışişleri Müsteşarımızın İran yerine Irak'tan gelecek ikinci boru hattını desteklediği belirtilmektedir. Esasında Enerji Bakanımızın ziyaret ve kararları da bu görüşü destekler mahiyettedir.

Yeni kaynaklar arayan Enerji Bakanlığımız çok yakın geçmişte Dünya'nın üçüncü büyük rezervine sahip Katar ile gaz anlaşması yaparlar. Gazlar sıvılaştırılarak gemiler ile taşınacaktır. Yine tam bu sıralarda sayın Başbakanımızın İran Pars bölgesi için gittiğini ve Nabucco projesine bir kısım gazın Pars bölgesinden gelebileceğini, İranlılar ile müşterek gaz çıkarabileceğimizi söylediğini görüyoruz. Eğer bunu sayın Başbakanımız kendisi arzu etti ve böyle bir tercihte bulundu ise buna diyeceğim bir şey olmaz. Ancak Sayın Başbakanımız lütfen şu soruyu kendine sormalıdır. "Pars bölgesine çok iyi bir zamanlama ile yönlendirilmiş olabilir mi?" ABD-İran ilişkileri malum seviyede iken böyle bir teşebbüs siyaseten ne derece doğrudur? Pars bölgesi Erzurum'a 1300 km uzaklıkta olan bir bölgedir. Gaz çıkarılsa bile Nabucco'ya bu gaz nasıl getirilip kimin tarafından bağlanacaktır. Türkiye bir metreküp gaz almayacağı Nabucco projesine Pars bölgesinden Erzurum'a gaz boru hattını niye yapısın? Kaldı ki Pars bölgesi gaz yatakları jeolojik olarak Katar tarafından da kullanılan ortak bir sahadır. Tam Katar ile gaz alımı için anlaşmışken İran ile problemleri olan Pars sahasında İran ile birlikte kuyu açmamız ne derece sağlıklı bir karar ve siyasettir. Belki tekrar olacak ama sayın Başbakanımız Pars bölgesine ait projelerin ve boru hat çizimlerinin yıllar önce Botaş tarafından yapıldığını ve şimdi kendilerine bir sebep üzere servis edildiğini, ettirildiğini gerçekten biliyor mu?

Bu tartışmaların hemen arkasından Nabucco'ya ait bir kısım gazın Irak'tan alınabileceği söylenerek dikkatler Irak'a yönlendirildi. Bugün için Irak'ta gaz bulunan yerler Chemcema ve Khor Mor bölgeleri gaz bölgelerinin her ikisi de Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetiminin kontrolü altındadır. Gaz bulunan bu bölgelere ait arama ve işletim hakları Bağdat merkezi hükümetin izni olmadan yabancı ülkelere verilmis ve verilmektedir. Nabucco ortaklarından OMV şirketi (Petrol Ofisini de satın alan şirket) Kuzey Irak'ta gaz çıkan bu bölgelerin ruhsatını elinde bulunduran Pearl Petroleum'un yüzde yirmi hissesini almıştır. Yine aynı şirket Birleşik Arap Emirliği DANA

şirketi ile ortak bu bölgede gaz çıkarma anlaşması yapmıştır. Benzer şekilde Nabucco'nun Alman ortağı RWE şirketi Bölgesel Kürt yönetimi ile yirmi milyar metreküplük gaz anlaşması yapmıştır. Bu bölgelerden Diyarbakır Bismil bölgesine ve oradan da Sivas üzerinden Nabucco'ya bağlanacak Gaz boru hattı projelerinin yıllar önce Botaş tarafından yapılarak yeni servis edildiğini de acaba Sayın Başbakanımız gerçekten bilmekte midir? Kuzey Irak gazının daha başlangıçtan beri bir boru hattıyla bir şekilde Nabucco'ya bağlanmak istendiğini bilinmekte midir? Kaynak olarak Azerbaycan, Türkmenistan ve İran'ın hiçbir şekilde planları içinde olmadığını Avrupalı ortaklarımız Nabucco Projeleri konuşulurken Türk heyetine söylemişler midir?

Şimdi Kuzey Irak gazları ile ilgili olarak yapılan anlaşmalar Merkezi Bağdat hükümeti tarafından "İllegal" anlaşmalar olarak tanımlanmıştır. Nabucco projesinde ortaklarımız olan OMV ve RWE şirketlerinin Kuzey Irak Kürt Yönetimi ile "İllegal" anlaşma imzalamış olması bizi siyaseten rahatsız etmez mi? Bu anlaşmaları zımni olarak Kuzey Irak Kürt Yönetimini taniyoruz anlamına gelmez mi? Bu davranışlar merkezi Irak hükümeti ile ilişkilerimizi nasıl etkiler? Acaba aynı kriptolarda Dışişleri Müsteşarımızın Irak Başbakanı Maliki ile ilgili olarak "Ankara, Başbakan Maliki'den memnuniyetsizliğini dile getirerek, "kontrolden çıkma"ya eğilimli olduğu korkusunu ifade etti" notu bu yüzden mi düşülmüştür.

Yine Irak'ın Ekas bölgesinden İsrail yönetimine olmasına rağmen adı

Arap Gas Pipeline olan boru hattına verdiği gazın Suriye Halep üzerinden Kilis'e bağlandığını ve buradan da Nabucco hattına verilmek üzere hazırlık yapıldığını biliyor muyuz? Bu boru hattı ile Güney Akım boru hattının yapılacağı, ilk baskısı 2007 yılında yapılan ve Timaş yayımlarından çıkan "Maden Savaşları" adlı kitabımda ve 2009 yılında çıkan "Enerji Kan Kokuyor" adlı kitaplarımda belirtmişim. Dörtüf'da LNG tesislerinin yapılacağını da o yıllarda yazmış ve TV programlarımda anlatmışım. Görünen o ki, bu bilgiler her ne sebeple yeni yeni Sayın Başbakanımıza servis edilmektedir.

Suriye ile ilgili bazı belgelerin varlığından da söz ediyorsunuz.

Bu belgeleri yayımlayan kaynaklar Türkiye-Suriye ikili ilişkilerin gelişmesinden de çok memnun gözükmemektedirler. Müsteşar Sınırlıoğlu'nun William Burns ile yaptığı görüşmede "Türkiye'nin diplomatik çabalarının Suriye'yi İran'ın yörengesinden çıkarmaya başladığını, İsrail'in Türkiye'yi görüşmelerde arabulucu kabul etmesi durumunda, İran'ın daha da yalnızlaşacağını belirttiğini yazmışlardır(25 Şubat 2010 tarih ve 10ANKARA302 kodlu kriptoda). Bel belgenin de Türkiye ile İran arasında nifak sokmaya yönelik bir belge hüviyetinde olduğu görülmektedir.

Peki bu belgeler özetle ne demektir?

Ömekleri tabii ki çoğaltabiliriz ancak verilen gerçek mesaj değişmeyecektir. Belgelerin tamamına bakıldığında Sayın Başbakanımıza ince ayar birkaç mesaj verildiği ve tesbihte hatırlamaz ise "aba altından sopa gösterildiği" söylenebilir. Gelecek seçimde de iktidara geleceği bağımsız bütün siyasi otoritelere kabul edilen Başbakanımıza, üçüncü dönem iktidarında stratejik dostlarımız(!) ve "Büyük Güç"ün sunacağı istekler listesi (tahmin edebilirsiniz) yerine getirilmediği takdirde kaşıyacakları konuların listesi verilmiştir. Acıdır ama verilen mesajın özeti budur.

Yelda Cumalıoğlu ile Sabah SABAH

Prof. Dr. Doğan Aydal

Prof. Dr. Doğan Aydal